

Suomen **kestävän kehityksen** toimikunta

Kohti globaalisti ja kansallisesti kestävää Suomea

Kestävän kehityksen politiikan pitkä linja

Kestävän kehityksen juuret ulottuvat 1980-luvulle. Laaja ohjelma-kokonaisuus hyväksyttiin korkealla poliittisella tasolla YK:n ympäristö- ja kehityskokouksessa Rioissa vuonna 1992. Rion sitoumusten toimeenpanon päävastuu osoitettiin kansallisille hallituksille, jotka velvoitettiin tekemään kansallisesta poliittisesta päätöksenteosta osallistuvaa ja avointa. Tämän takaamiseksi päätettiin perustaa kansallisia kestävän kehityksen toimikuntia.

Suomen kestävän kehityksen toimikunta perustettiin vuonna 1993. Se oli ensimmäisiä maailmassa. Suomen toimikuntaa pidetään ainutlaatuisena, sillä se perustuu hallituksen, hallinnon, elinkeino-elämän ja kansalaisyhteiskunnan avoimeen vuoropuheluun. Toimikunta on nostanut kansalliseen keskusteluun useita tärkeitä teemoja, vaikuttanut hallitusohjelmien sisältöön ja toiminut poliittisen yhteisymmärryksen rakentajana kestävän kehityksen kysymyksissä.

Kestävä kehitys on koko yhteiskunnan oppimisprosessi. Olemme edelleen opintiellä, mutta emme enää peruskoulussa. Kokemusten perusteella kehitämme kestävän kehityksen sisältöä saavuttaaksemme yhtenäisen näkemyksen siitä, millä tavalla yhteiskuntaamme ja elämäntapaamme pitäisi muuttaa.

LEHTIKUVA OY/VALTIONEUVOSTON KANSLIA

Tarja Cronberg, puheenjohtaja, työministeri

Hallitus asetti Suomen nykyisen kestävän kehityksen toimikunnan uudelle viisivuotiskaudelle helmikuussa 2008. Hallituksen ja toimikunnan työtä ohjaa vuonna 2006 hyväksytty kestävän kehityksen strategia. Se on aidosti kansallinen, eri toimijoiden yhteisesti tuotama ja hyväksymä näkemys yhteiskuntamme kehittämisestä.

Kehitys on kestävä, kun kansalaisten ja yhteiskunnan hyvinvointi turvataan luonnon kantokyvyn rajoissa sekä kansallisesti että globaalisti. Meillä on osaltamme vastuu koko maapallon luonnonvarojen säilymisestä. Haaste on melkoinen. Ihmiskunnan luonnonvarojen käyttö ylittää ekosysteemien vuotuisen tuoton yhä aikaisemmin. Vuonna 2008 luonnonvarojen ylikulutus alkoi jo 23. syyskuuta. Loppuvuoden elämme velaksi.

Julkisen hallinnon on oltava edelläkävijä omassa arjessaan, ekotehokkuudessa ja ilmastotalkoissa. Toimikuntamme seuraa, raportoi ja arvioi, kuinka ministeriöt tässä tehtävässä onnistuvat. Suomen kestävän kehityksen toimikunta kannustaa eri alojen toimijoita avoimeen yhteistyöhön.

Tarja Cronberg, puheenjohtaja, työministeri

Paula Lehtomäki, varapuheenjohtaja, ympäristöministeri

Paula Lehtomäki, varapuheenjohtaja, ympäristöministeri

Kansallinen kestävän kehityksen strategia haastaa muutokseen

Suomen kestävän kehityksen toimikunnan työn pohjana on kesäkuussa 2006 valmistunut kansallinen kestävän kehityksen strategia ”Kohti kestäviä valintoja. Kansallisesti ja globaalisti kestävä Suomi”.

Strategiassa yhdistetään luonnon kestävä käyttö, hoito ja suojelu sekä kansalaisten hyvinvointi ja yhteiskunnan eheys niin, että tuloksena on osaava kestävän kehityksen Suomi.

Hyvinvointi on turvattava luonnon kantokyvyn rajoissa sekä kansallisesti että maailmanlaajuisesti. Kestävää hyvinvointia on luotava turvallisessa, osallistumista edistävässä ja moniarvoisessa yhteiskunnassa, jossa kaikki kantavat vastuuta ympäristöstä. Tavoite ohjaa sekä lähitulevaisuuden että pidemmän aikavälin toimintaa ja kannustaa kestävästä kehitystä tukeviin ratkaisuihin.

Strategian tavoitteiden toteuttaminen kestävän kehityksen mukaisesti edellyttää ekologisten, taloudellisten, sosiaalisten ja kulttuuristen näkökohtien tasapainoista huomioon ottamista. Poliittisen päätöksenteon tulee perustua politiikan johdonmukaisuuteen, tieteseen ja todennäköisyyksien arviointiin. Kansalaisille on tarjottava edellytyksiä kestävien valintojen tekemiseksi.

Suomen kannalta kestävän kehityksen merkittävimmät kehitystrendit ja haasteet liittyvät ilmastonmuutokseen, sopeutumiseen maailmantalouden nopeisiin muutoksiin ja väestörakenteen muutokseen. Maailmanlaajuisesti merkittävimpiä haasteita ovat ilmastonmuutoksen lisäksi köyhyys, eriarvoisuus ja väestönkasvu. Haasteiden ratkaiseminen kestäväällä tavalla edellyttää samanaikaisia ja toisiaan tukevia lyhyen ja pitkän tähtäimen politiikkatoimia kansallisesti, EU-tasolla ja globaalisti.

Suomen kestävän kehityksen toimikunta huolehtii, että strategian tavoitteita toimeenpannaan ja että kestävä kehitys vallitsevana ajattelu- ja toimintatapana vahvistuu. Tämä edellyttää konkreettisia muutoksia suomalaisessa yhteiskunnassa, esimerkiksi fossiilisten polttoaineiden käytön merkittävää vähentämistä, energian kokonaiskulutuksen kasvun pysäyttämistä, autoriippuvuuden ehkäisemistä, ikääntyvän väestön toimintakyvyn vahvistamista sekä ympäristö- ja yhteiskuntavaikutusten siirtämistä tuotteiden ja palveluiden hintoihin.

Toimeenpanoa tukee valtioneuvoston joulukuussa 2006 hyväksymä periaatepäätös, jossa hallinnonalat sitoutuivat strategian pitkäjärjestyksen edistämiseen yhteistyössä eri toimijoiden ja paikallishallinnon kanssa. Myös Matti Vanhasen kakkoshallituksen ohjelmassa (2007) edellytetään, että kansallinen kestävän kehityksen strategia toimeenpannaan hallinnonalojen yhteistyönä.

VISIO: Hyvinvoinnin turvaaminen luonnon kantokyvyn rajoissa kansallisesti ja globaalisti

TAVOITE: Hyvä elämä kestävässä yhteiskunnassa

Tasapaino luonnonvarojen käytön ja suojelun välillä

- Kasvihuonekaasupäästöjen rajoittaminen
- Energiatehokkuuden ja uusiutuvan energian käytön lisääminen
- Ilmastonmuutoksen haitallisiin vaikutuksiin sopeutuminen
- Luonnon monimuotoisuuden turvaaminen
- Kestävien tuotantotapojen edistäminen
- Kulutustottumusten muuttaminen
- Itämeren tilan parantaminen
- Luonnonvarojen kulttuurisen merkityksen vaaliminen

Talous kestävän kehityksen turvaajana

- Suomen kilpailukyvyn ja työpaikkojen turvaaminen
- Hyvinvointiyhteiskunnan keskeisten palvelujen ja tulonsiirtojen turvaaminen

Kestävät yhdyskunnat kestävässä aluerakenteessa

- Monikeskuksinen ja verkottuva aluerakenne
- Toiminnallisesti monipuoliset ja rakenteellisesti eheät yhdyskunnat sekä hyvä elinympäristö
- Elinvoimainen maaseutu ja sen palvelujen turvaaminen
- Liikennejärjestelmä- ja tietoyhteiskuntapalvelut toimivan yhteiskunnan ja vuorovaikutuksen perusedellytyksenä

Suomi globaalina toimijana ja vastuunkantajana

- Suomen toimintaperiaatteet kansainvälisessä yhteistyössä
- Lähialueiden kehitys
- Vaikuttaminen EU-politiikkaan
- Suomi globaalina vastuunkantajana

Kansalaiset – hyvinvointia koko elämäntaakseen

- Tasapaino yksilön ja yhteiskunnan vastuun välillä
- Työelämän laatu
- Eri sukupolvien yhteenkuuluvuus
- Syrjäytymisen ja köyhyyden ehkäisy
- Terveellisten elämäntapojen ja toimintakyvyn edistäminen sekä terveysuhkien torjuminen
- Kansallinen identiteetti ja monikulttuurinen Suomi
- Kansalaisvaikuttamisen edistäminen

Kestävien valintojen tukeminen

- Kestävää kehitystä edistävä kasvatus ja koulutus
- Tutkimus ja kehitys, osaaaminen ja innovaatiot
- Taloudelliset ohjaukeinot

keke

Kestävä kehitys kansallisen politiikan johtoajatukseksi

Suomen kestävän kehityksen toimikunnan tärkein tavoite on saada kestävä kehitys osaksi kansallista politiikkaa ja hallintokäytäntöjä. Suomen julkisen sektorin on oltava edelläkävijä kestävän kehityksen muuttamisessa osaksi arkipäivää.

Toimikunta tukee ja edistää yhteiskunnan eri toimijoiden työtä ja vuorovaikutusta kestävän kehityksen kysymyksissä. Se herättää myös keskustelua asioissa, joilla on kansallisen tai globaalin kestävän kehityksen kannalta suuri merkitys ja joihin kaivataan kansallista näkemystä.

Suomen kestävän kehityksen toimikunta osallistuu kansainväliseen kestävän kehityksen yhteistyöhön. Kansallinen strategiatyö on kytkeyty tiiviisti Euroopan unionin kestävän kehityksen strategian toimeenpanoon ja arviointiin.

Toimikunta on aktiivinen kahden eurooppalaisen kestävän kehityksen verkoston työssä. European Sustainable Development Network (ESDN) on kansallisten kestävän kehityksen koordinaattoreiden verkosto. European Environment and Sustainable Development Advisory Councils (EEAC) on puolestaan tiedeyhteisö- ja kansalaisjärjestöpohjalla toimivien neuvostojen yhteistyöverkko.

Toimikunnan tehtävät:

- Kansallisen kestävän kehityksen strategian (2006) toimeenpanon edistäminen, arviointi ja seuranta sekä tuloksista tiedottaminen,
- yhteiskunnan eri toimijoiden sitouttaminen edistämään kestävän kehityksen politiikkaa omassa toiminnassaan sekä vuoropuhelun vahvistaminen erityisesti eduskunnan kanssa,
- hallituksen korkean tason kestävän kehityksen kumppanuusverkostona toimiminen,
- kansallisen kestävän kehityksen politiikan kytkeminen tiiviimmin Yhdistyneiden kansakuntien, Euroopan unionin sekä alueelliseen kestävän kehityksen työhön,
- yhteistyö eurooppalaisten kestävän kehityksen verkostojen kanssa sekä
- yhteistyö muiden kansallisten valmistelu- ja seurantatyöryhmien kanssa.

Toimikunnassa on edustettuna koko yhteiskunta

Suomen kestävän kehityksen toimikunta perustettiin vuonna 1993. Toimikaudet ovat viisivuotisia ja ne menevät lomittain eduskunnan nelivuotiskausien kanssa. Näin varmistetaan, että toimikunnan tehtävät eivät ole liian sidottuja hallitusten työhön ja että toimikunta voi käsitellä kestävän kehityksen kannalta tärkeitä kysymyksiä pidemmällä tähtäimellä.

Valtioneuvoston helmikuussa 2008 asettamassa Suomen kestävän kehityksen toimikunnassa on 43 jäsentä. He edustavat hallitusta, kansanedustuslaitosta, hallintoa, elinkeinoelämää, kuntia ja maakuntia, ammattiliittoja, koulutuksen ja kasvatuksen aloja, kansalaisjärjestöjä, tiedettä ja tutkimusta, taidetta sekä kirkkokuntia.

Toimikunta kokoontuu noin neljä kertaa vuodessa teemakokouksiin. Lisäksi se järjestää seminaareja, räätälöityjä työpajoja ja yhteistapaamisia.

Toimikaudella 2008–2012 toimikunta käsittelee muun muassa seuraavia aiheita: kestävä kehitys Suomen kehityspolitiikassa, Itämeren saastumisen taloudelliset vaikutukset, kestävä luonnonvarapolitiikka, kestävä kehitys ilmasto- ja energiapolitiikassa,

ekologiset ja sosiaaliset innovaatiot sekä kestävä kehitystä edistävä kasvatusta ja koulutus.

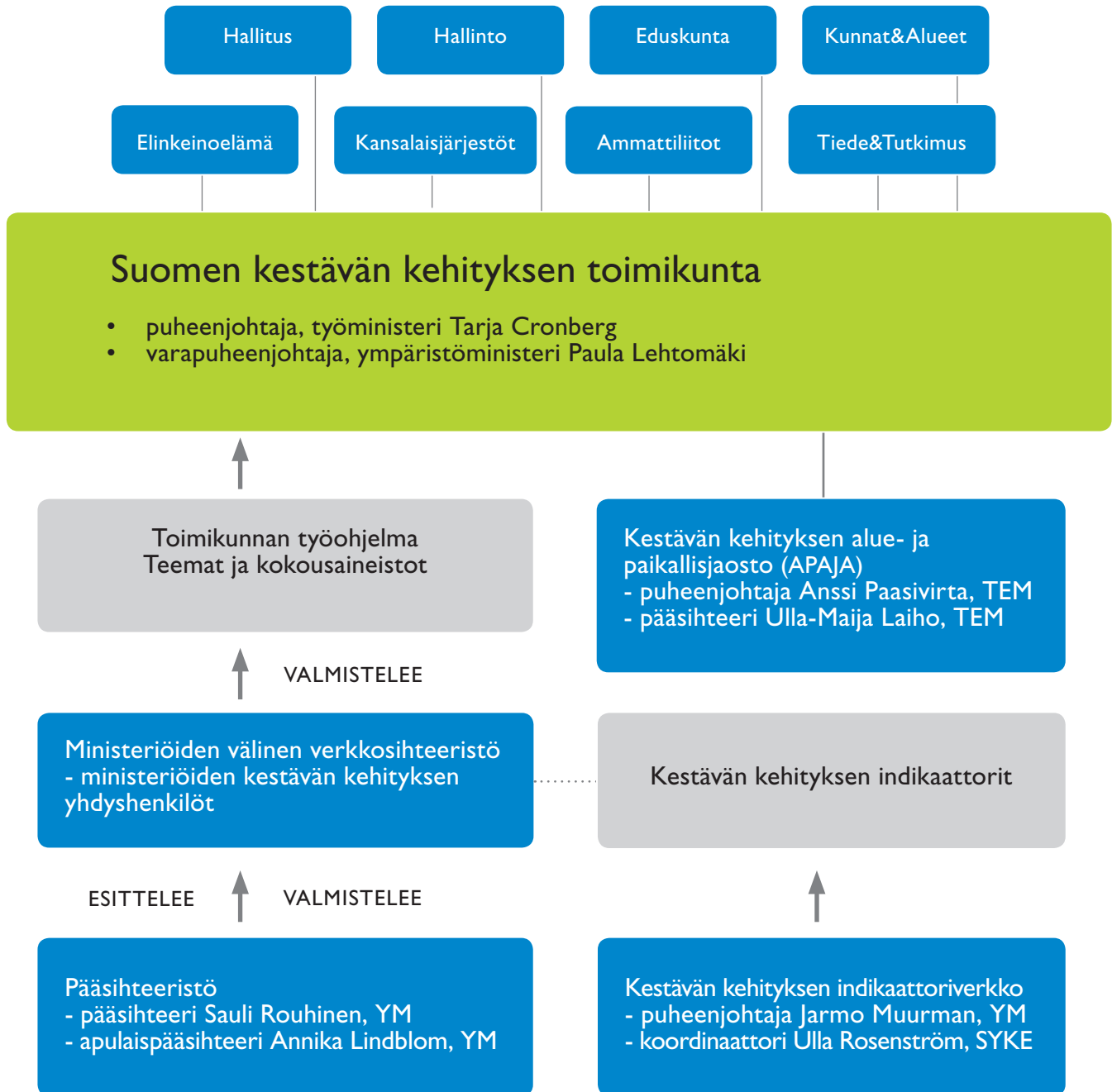
Toimikunnan pääsihteeristö työskentelee ympäristöministeriössä. Pääsihteeristön lisäksi toimikunnan työtä valmistelee ympäristöministeriön asettama verkkosihteeristö, joka koostuu eri ministeriöiden kestävän kehityksen yhteyshenkilöistä.

Alue- ja paikallisjaosto

Suomen kestävän kehityksen toimikunnan alaisuuteen perustettiin kesällä 2007 alue- ja paikallisjaosto (Apaja). Sen tehtävänä on edistää yhteistyötä sekä tukea kansallisen kestävän kehityksen strategian toimeenpanoa alueellisesti ja paikallisesti.

Alue- ja paikallisjaostossa on jäseniä eri hallinnonaloilta, edunvalvontajärjestöistä, ammatti- ja elinkeinoelämän järjestöistä, kansalaisjärjestöistä, seurakunnista sekä Saamelaiskäräjistä. Jaoston puheenjohtaja on johtaja Anssi Paasivirta työ- ja elinkeinoministeriöstä. Jaoston toimikausi jatkuu vuoden 2012 loppuun asti.

Organisaatio- ja toimintakaavio

Suomen kestävän kehityksen toimikunnan pääsihteeristö

Annika Lindblom, apulaispääsihteeri
puh. 0400 143 919
annika.lindblom@ymparisto.fi

Sauli Rouhinen, pääsihteeri
puh. 050 565 8394
sauli.rouhinen@ymparisto.fi

Satu Kapanen, avustaja
puh. 050 552 7338
satu.kapanen@ymparisto.fi

Kestävän kehityksen edistymistä seurataan ja arvioidaan

Tavoitteena on, että julkisen ja yksityisen sektorin sekä kansalaisyhteiskunnan toimijat ottavat ohjelmissaan ja strategioissaan huomioon kansallisessa kestävä kehityksen strategiassa esitetyt linjaukset ja ehdotuksia.

Kansallista kestävä kehityksen strategiaa arvioidaan kahden vuoden välein. Tarkastelu kytketään Euroopan unionin kestävä kehityksen arviointiprosessiin. Ensimmäinen edistymisraportti valmistui syksyllä 2007.

Indikaattorit seurannan välineenä

Kestävä kehityksen politiikan tuloksellisuutta ja kehitystä seurataan indikaattorien avulla. Suomessa kestävä kehityksen indikaattoreita on kehitetty vuodesta 2000 lähtien.

Hallinnonalojen välinen kestävä kehityksen indikaattoriverkko kehittää ja päivittää kansallisia kestävä kehityksen indikaattoreita yhteistyössä toimikunnan kanssa. Kansallisen strategian yhteydessä julkaistiin 34 avainindikaattoria. Indikaattorit valittiin kuvaamaan ja arvioimaan yhteiskunnan kehitystrendejä, kuten energian ja luonnonvarojen käyttöä suhteessa talouskasvuun, palvelujen osuutta kotitalouksien kulutusmenoista, joukko- ja

henkilöautoliikenteen kehitystä, eläkkeellesiirtymisiän ennustetta, rakennetyöttömyyttä, julkisia kehitysyhteistyömäärärahoja sekä tutkimus- ja kehittämismenoja.

Arviointia tukemaan on laadittu myös laajempi seurantaindikaattoreiden lista. Täydentäviä mittareita ovat muun muassa ekologisen jalanjälki, vapaa-ajan asuminen, kodin ulkopuolelle sijoitetut lapset ja oppilaitosten ympäristösertifikaatit.

Kestävä kehityksen vaikutuksia arvioidaan

Kansallisessa kestävä kehityksen strategiassa edellytetään, että hallituksen kestävä kehityksen ohjelmia ja politiikkaa arvioidaan.

Suomessa on käynnistetty kehittämishanke kestävä kehityksen vaikutusten arvioimiseksi. Kehitettävän työkalun avulla eri hallinnonalat voivat arvioida kestävä kehityksen tavoitteiden sosiaalisia, taloudellisia ja ympäristöllisiä vaikutuksia omalla alallaan sekä hahmottaa, miten suunnittelussa voidaan parhaiten ottaa huomioon kestävä kehityksen haasteiden monimutkaisuus ja pitkän aikavälin tavoitteet. Työssä on myös tarkoitus osoittaa, mitkä asiat ovat kestävä kehityksen kannalta kriittisimmät Suomen kansantaloudessa.

SUOMEN KESTÄVÄN
KEHITYKSEN TOIMIKUNTA

FINLANDS KOMMISSION
FÖR HÅLLBAR UTVECKLING

FINNISH NATIONAL COMMISSION
ON SUSTAINABLE DEVELOPMENT

Esite on ympäristöministeriön julkaisu
PL 35, 00023 Valtioneuvosto
www.ymparisto.fi/kestavakehitys

Kannen kuva: Juho Kuva, Gorilla
Taitto: Niina Silvasti, ympäristöministeriö
Esitteen PDF-versio: www.ymparisto.fi > ympäristöministeriö > julkaisut > esitteet